

ANALIZA EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERILOR DIN INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE, CONSTRUCȚII ȘI AGRICULTURĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA

Nicoleta POCIUMBAN

Departamentul Economie și Management, gr. BA-211, Facultatea Inginerie Economică și Business,
Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: Nicoleta Pociumban, nicoleta.pociumban@em.utm.md

Îndrumătorul/coordonatorul științific: **Cornelia CRUCERESCU**, dr., conf. univ., UTM

Rezumat. Rentabilitatea investițiilor este un indicator important pentru întreprinderile din Republica Moldova, deoarece acesta reflectă eficiența cu care sunt utilizate resursele companiilor. Rentabilitatea activelor, a capitalului propriu și financiară a întreprinderilor din industria prelucrătoare, construcții și agricultură a fost evaluată cu ajutorul unor serii de indicatori care reflectă capacitatea întreprinderilor de a genera profit prin prisma mijloacelor investite.

Cuvinte cheie: rentabilitatea activelor, agricultură, industrie prelucrătoare, construcții, profit, capital propriu, active.

Introducere

Într-un mediu economic complex și dinamic, analiza rentabilității întreprinderilor din Republica Moldova este o etapă importantă în evaluarea succesului și sustenabilității acestora. În acest context, analiza rentabilității din sectorul industriei prelucrătoare, construcțiilor și agriculturii reprezintă un pilon semnificativ al economiei, deoarece aceste sectoare aduc contribuții importante la dezvoltarea țării.

În funcție de scopul analizei și de indicatorii ce măsoară efectul și efortul pot fi calculați mai mulți indicatori de rentabilitate a: veniturilor; vânzărilor; investițiilor [1].

În acest articol va fi analizată rentabilitatea investițiilor, care este reflectată prin rentabilitatea activelor, a capitalului propriu, și financiară pentru întreprinderile din 3 sectoare importante pentru economia Republicii Moldova: industria prelucrătoare, construcții și agricultură, deoarece în condițiile în care astăzi predomină o instabilitate economică, aceste întreprinderi sunt dependente de diverse variabile externe, precum condițiile meteorologice, fluctuațiile prețurilor materiilor prime, cauzate de război, inflație, criză economică etc.

Analiza rentabilității activelor întreprinderilor din agricultură, industria prelucrătoare și construcții

De-a lungul activității economico - financiare, entitatea consumă resursele economice ce sunt numite în Bilanțul Contabil – active, de a căror eficiență a utilizării depinde capacitatea întreprinderii de a supraviețui din punct de vedere financiar, de a atrage mijloace bănești de la cumpărători, și de a-și stinge, în termenii stabiliți, obligațiile financiare [2].

Cel mai important indicator al folosirii eficiente a activelor este rentabilitatea activelor, determinată după formula:

$$\text{Rentabilitatea activelor} = \frac{\text{Profitul (pierderea) până la impozitare}}{\text{Valoarea medie a activelor}} \cdot 100 \quad (1)$$

Rentabilitatea activelor reprezintă nivelul profitului obținut de la fiecare leu al mijloacelor ce au fost investite în circuitul întreprinderii, indiferent de sursa lor de finanțare.

Aprecierea dinamicii rentabilității activelor întreprinderilor din agricultură, industria prelucrătoare și construcții

Sectorul	Indicatori	2021	2022	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %
Agricultură	Profit până la impozitare, mln lei	6266,28	4251,80	-2014,48	67,85
	Total active, mln lei	43504,87	51071,54	7566,67	117,39
	Rentabilitatea activelor,%	14,40	8,33	-6,07	57,85
Industrie prelucrătoare	Profit până la impozitare, mln lei	4827,70	5940,33	1112,63	123,05
	Total active, mln lei	77331,08	89588,23	12257,15	115,85
	Rentabilitatea activelor,%	6,24	6,63	0,39	106,25
Construcții	Profit până la impozitare, mln lei	2765,18	2633,92	-131,26	95,25
	Total active, mln lei	44238,50	47608,38	3369,88	107,62
	Rentabilitatea activelor, %	6,25	5,53	-0,72	88,48

Sursa: elaborat de autor în baza [3]

Conform datelor din tabelul 1, se observă că toate sectoarele au un nivel al rentabilității activelor scăzut, ceea ce denotă o eficiență scăzută a utilizării patrimoniului. Pentru întreprinderile din agricultură, nivelul rentabilității activelor a scăzut cu 6,07% sau cu cca 42 puncte procentuale în anul 2022, în 2021 având un nivel de 14,40%, iar în 2022 – 8,33%. A avut loc și scăderea profitului până la impozitare cu 32,15%, care a fost mai pronunțată decât creșterea activelor, care s-au majorat cu 17,39%.

Rentabilitatea activelor întreprinderilor din industria prelucrătoare a înregistrat o creștere în anul 2022 față de anul 2021, majorându-se cu 0,39% sau cu cca 6 puncte procentuale în anul 2022. Această creștere a fost influențată de creșterea profitului până la impozitare cu 23,05%, dar și de creșterea totalului activelor cu 15,85%. Chiar dacă a crescut rentabilitatea activelor, nivelul de 6,63 % în 2022 este mic, ceea ce sugerează că eficiența folosirii resurselor este mică.

Întreprinderile din sectorul construcțiilor au avut în anul 2022 cel mai mic nivel al rentabilității comparativ cu restul sectoarelor analizate. Rentabilitatea activelor pentru entitățile respective a înregistrat o scădere nesemnificativă cu 0,72% sau cca 12 puncte procentuale în anul 2022 față de anul 2021. Această modificare a fost influențată de scăderea profitului până la impozitare cu 4,75% în 2022 față de 2021.

Cel mai mare nivel al rentabilității activelor îl dețin întreprinderile din agricultură, în 2021 fiind 14,40%, iar în 2022 de 8,33%, asta sugerând că la fiecare leu investit în active, companiile obțin cca 8,33 bani profit până la impozitare.

Analiza rentabilității capitalului propriu a întreprinderilor din agricultură, industria prelucrătoare și construcții

Rentabilitatea capitalului propriu reprezintă capacitatea întreprinderii de a utiliza capitalul propriu cu scopul obținerii profitului, și caracterizează mărimea profitului până la impozitare obținut pentru fiecare leu ce a fost investit în capitalul propriu [1]. Acest indicator exprimă relația dintre rezultatul financiar și capitalul propriu, și se determină după formula:

$$Rentabilitatea\ capitalului\ propriu = \frac{Profitul\ (pierdere)\ până\ la\ impozitare}{Total\ capital\ propriu} \cdot 100 \quad (2)$$

În urma analizei datelor din tabelul 2, se observă că pentru întreprinderile din agricultură, rentabilitatea capitalului propriu a înregistrat o scădere semnificativă cu 14,03 % sau cca 42 puncte procentuale în anul 2022 față de anul 2021. Acest fapt a fost condiționat de scăderea profitului până la impozitare cu 32,15%.

Tabelul 2

Aprecierea dinamicii rentabilității capitalului propriu a întreprinderilor din agricultură, industria prelucrătoare și construcții

Sectorul	Indicatori	2021	2022	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %
Agricultură	Profit până la impozitare, mln lei	6266,28	4251,8	-2014,48	67,85
	Capital propriu, mln lei	18796,86	22023,43	3226,57	117,17
	Rentabilitatea capitalului propriu, %	33,34	19,31	-14,03	57,91
Industria prelucrătoare	Profit până la impozitare, mln lei	4827,7	5940,33	1112,63	123,05
	Capital propriu, mln lei	32246,96	36271,09	4024,13	112,48
	Rentabilitatea capitalului propriu, %	14,97	16,38	1,41	109,40
Construcții	Profit până la impozitare, mln lei	2765,18	2633,92	-131,26	95,25
	Capital propriu, mln lei	13475,45	14531,73	1056,28	107,84
	Rentabilitatea capitalului propriu, %	20,52	18,13	-2,39	88,33

Sursa: elaborat de autor în baza [3]

Companiile din industria prelucrătoare au înregistrat o majorare a nivelului rentabilității cu 1,41% sau cca 9 puncte procentuale în anul 2022 față de 2021, fiind singurul sector în care rentabilitatea capitalului propriu a cunoscut o creștere. Această modificare a fost posibilă datorită majorării profitului până la impozitare cu 23,05%, dar și a capitalului propriu cu 12,48%.

Rentabilitatea capitalului propriu pentru companiile din domeniul construcțiilor a înregistrat o scădere cu 2,39% sau cca 12 puncte procentuale, micșorare influențată de scăderea profitului până la impozitare cu 4,75% în anul 2022.

Chiar dacă rentabilitatea capitalului propriu a crescut în sectorul industriei prelucrătoare, nivelul acesteia oricum rămâne cel mai mic dintre restul sectoarelor analizate, deci, companiile din agricultură au obținut în 2022, în medie la fiecare leu capital propriu investit, 19,31 bani profit până la impozitare, cele din industrie – 16,38 bani de profit până la impozitare, iar cele din sectorul construcțiilor – 18,13 bani de profit până la impozitare.

Analiza rentabilității financiare a întreprinderilor din agricultură, industria prelucrătoare și construcții

Rentabilitatea financiară exprimă capacitatea întreprinderii de a utiliza capitalul propriu cu scopul obținerii profitului net, și reflectă mărimea profitului net obținut pentru fiecare leu ce a fost investit în capitalul propriu. Acest indicator exprimă relația dintre profitul net și capitalul propriu, și poate fi calculat după formula:

$$Rentabilitatea\ financiară = \frac{Profitul\ net}{Total\ capital\ propriu} \cdot 100 \quad (3)$$

Din tabelul 3, se observă faptul că în agricultură, companiile au înregistrat o scădere cu 13,63% sau cca 44 puncte procentuale a rentabilității financiare în anul 2022 față de anul 2021, situație apreciată nefavorabilă. Acest fapt e cauzat de scăderea profitului net cu cca 34,68%.

Întreprinderile din industria prelucrătoare, ca și în cazul celorlalte tipuri de rentabilitate, au înregistrat o creștere a rentabilității financiare cu cca 1,07% sau cca 8 puncte procentuale, fapt influențat de creșterea profitului net cu 21,73%, dar și a capitalului propriu cu cca 12,48%.

În anul 2022, companiile din sectorul construcțiilor au înregistrat o scădere a rentabilității financiare cu 2,15% sau cca 12 puncte procentuale, cauzată de scăderea profitului net cu 5%.

Tabelul 3

Aprecierea dinamicii rentabilității financiare a întreprinderilor din agricultură, industria prelucrătoare și construcții

Sectorul	Indicatori	2021	2022	Abaterea absolută	Abaterea relativă, %
Agricultură	Profit net, mln lei	5787,6	3780,27	-2007,33	65,32
	Capital propriu, mln lei	18796,86	22023,43	3226,57	117,167
	Rentabilitatea financiară, %	30,79	17,16	-13,63	55,75
Industrie prelucrătoare	Profit net, mln lei	4207,58	5121,89	914,31	121,73
	Capital propriu, mln lei	32246,96	36271,09	4024,13	112,48
	Rentabilitatea financiară, %	13,05	14,12	1,07	108,22
Construcții	Profit net, mln lei	2384,51	2258,65	-125,86	94,72
	Capital propriu, mln lei	13475,45	14531,73	1056,28	107,84
	Rentabilitatea financiară, %	17,70	15,54	-2,15	87,84

Sursa: elaborat de autor în baza [3]

Prin urmare, chiar dacă întreprinderile din industria prelucrătoare au cunoscut o creștere a rentabilității financiare, oricum înregistrează cel mai mic nivel al rentabilității, ceea ce reflectă că la fiecare leu de capital propriu investit, companiile au obținut, în medie, în 2022, 14,12 bani de profit net.

Concluzii

Rentabilitatea investițiilor pentru întreprinderile din sectoarele analizate a înregistrat creșteri doar pentru companiile din industria prelucrătoare, pentru restul sectoarelor analizate, rentabilitatea investițiilor a înregistrat o scădere, fapt apreciat negativ. Scăderea rentabilității investițiilor companiilor din sectorul construcțiilor și din agricultură a fost cauzată de mai mulți factori, precum criza economică cu care se confruntă Republica Moldova, inflația, războiul din Ucraina, care au influențat fluctuația prețurilor materiilor prime, creșterea costurilor de producție etc.

În concluzie, pentru toate sectoarele, îmbunătățirea rentabilității investițiilor necesită o abordare strategică și adaptată la specificul fiecărei companii. Alegerea unor practici eficiente, precum negocierea prețurilor cu furnizorii, investiții în tehnologie, care poate crește eficiența și rentabilitatea companiilor etc, ar putea contribui la creșterea rentabilității și utilizării eficiente a resurselor.

Referințe

- [1] ASEM, Analiza rapoartelor financiare: Instrumente, metode, procedee și tehnici de apreciere a informației contabil-financiară în procesul decizional;
- [2] V. Robu, N. Georgescu, Analiză economico – financiară: Academia de Studii Economice București;
- [3] <https://statistica.gov.md/ro>